

Reguleringsseksjonen
Postboks 185 - Sentrum
Strandgaten 229
5804 BERGEN

Saksbehandler: Britt Hafsmo/Per Sagen
Telefon: 94137820/48145625
Seksjon: Region Nordland kontrollseksjon
Vår referanse: 11/11252
Deres referanse:
Vår dato: 06.09.2011
Deres dato:

Att:

LANDINGSMØNSTER I TORSKEFISKERIENE - SPØRSMÅL OG PROBLEMSTILLINGER TORSKEFISKERIENE

I forbindelse med vår besvarelse av spørsmålene tilknyttet en eventuell endring av reguleringsåret, har vi lagt en del forutsetninger til grunn.

Innledning:

Fiskeflåten i Nordland består av mange små fartøy og en del store. Nordland har en flåte som kan operere nær kysten og inne i fjordene, samt en flåte som fisker langt nord i Barentshavet og på fjerne farvann. Fisket pågår mer eller mindre over hele fylket. Lofotfisket om vinteren er mest kjent og i hovedsak landes det mest torsk i Nordland (i forhold til andre fylker). Under Lofotfisket kommer fiskere fra hele landet for å delta i torskefisket. De siste årene har vinterfisket vært konsentrert om havområdene utenfor Vesterålen og Røst. I 2011 var det også et stort innsig av torsk til de andre Lofotkommunene. Vår og sommer er det fiske etter breiflabb, uer, sei/ hyse, blåkveite som preger fisket i Nordland. I 2011 har det i også vært et intensivt makrellfiske i juni og juli. Tradisjonelt har sildefisket i Vestfjorden vært et viktig kystfiske i Nordland. Endringer i vandringsmønstret til silda har ført til at fisket etter sild nå i større grad foregår ut i havet.

Det er både store og små fiskemottak i Nordland. Mottak av pelagisk fisk (som sild, makrell) skjer på Træna, Værøy, Bodø, Vågan og Vesterålen. Mottak av sild til fabrikk (olje/mel) i Bodø som er den eneste i Nord-Norge. Det er mottak av torskerelaterte fisk over hele fylket, men størst aktivitet i Lofoten, Værøy, Røst og Vester ålen.

Gjennomgang av spørsmålene:

- 1) Hovedårsaken til dagens landingsmønster er kombinasjonen av eksisterende kvoteår og Lofotfisket som det desidert største sesongfiskeriet. Med kvotestart 1. Januar og et innsig av skrei kort tid etter er det naturlig at den enkelte fisker opp hele sin torskekvote i løpet av kort tid. Gytingen bidrar til tett konsentrasjoner av fisk med god tilgjengelighet. Det er også på denne tiden at det er mulig å tilvirke tørrfisk og innholdet av godt betalt rogn i fisken bidrar til å høyne verdien av kvotene.

Et mulig minus er at det blir landet store kvanta på kort tid og at dette bidrar til at utbudet blir for stort til at en kan få ut maks verdi av markedet.

Fiskens vandringsmønster bestemmer innsiget av torsk til Lofoten og Finnmark. Fisketoppene vil være når innsiget av fisk i nærområdene er størst i hvertfall for de minste båtene. De største båtene er mer fleksible og kan fiske over større områder og lengre ut i havet.

- 2) De største fartøy i kystgruppen starter gjerne kvoteåret med fiske etter nvg-sild og går over på torskefiske i midten av februar. Med høye kvoter medfører dette at det blir en relativt hektisk vinter. For de minste fartøyene kan værforholdene ofte bli et problem på vintertid.

De minste fartøyene ligger på "vent" til torskeinnsiget kommer i nærområdet.

- 3) En vesentlig del av den norske torskekvote blir produsert til tørrfisk. Her er de naturgitte forhold i Lofoten av stor betydning, men avhengigheten av gode tørkeforhold kan også bidra til at produksjonsresultatet enkelte år kan bli svært dårlig. Vi antar at filet- og saltfiskprodusenter i regionen gjerne hadde sett at landingene av torsk hadde strukket seg over en større del av året. Også finansieringskildene påtar seg en betydelig risiko gjennom finansiering av tørrfiskproduksjonen.
- 4) Vi antar at de fleste rederi ønsker å få en "god" start på året gjennom maksimal uttelling av Lofotfisket. Dette går da på bekostning av driftsmulighetene etter endt lofotsesong. Eksempelvis vil høy innblanding av torsk etter at torskekvote er tatt umuliggjøre et direktefiske etter sei, hyse og andre arter uten at det er etablert bifangstordninger. Bifangstordningen vil i grunnen premiere de mest effektive og gir intet incitament for å "holde av" kvantum av egen kvote til alternative fiskerier. Taperne er de som av ulike årsaker ikke har fått fisket egen kvote i hovedsesongen.
- 5) Vi antar at det er sannsynlig at kvotestart for eksempel 1. Mai ville bidra til at et mindre kvantum torsk ville bli oppfisket tidlig i kvoteåret. Kystflåten ville i større grad drive alternative fiskerier der torsk utgjorde en mindre del av fangstene og der arter som hyse, sei utgjorde en relativt større del. Dersom det er et mål å få "vridd" innsatsen mer over på beskatning av hyse og sei vil en sannsynligvis lykkes i en viss utstrekning gjennom en omlegging av kvoteåret til start 1. Mai. Et noe lavere torskekvanrum til det tradisjonelle lofotfisket vil likedan kunne bidra til økt etterspørsel og høyere priser både blant kjøperne og i konsummarkedet.

Dersom kvoteåret startes 1.mai kan belastningen av ungfisk i Barentshavet bli større fordi den største flåten kanskje går ut i havet for å fiske. Innsiget av torsk skjer uansett i perioden desember til april/mai.

Vi legger til grunn at et system med kvotefleksibilitet forutsetter at bifangstordningen avvikles. I motsatt fall kan det bli et konkurransefiske for å få tatt bifangstkvota.

Trålerne har et eget system og er mer fleksibel i forholdt til områder hvor de fisker i.

For den minste flåten (sjarkfiskerne) som har en betydelig grad av overregulering i kvotesystemet, kan en endring av kvoteår bety at de må finne andre fiskemuligheter i nærområdet. Dette kan medføre en større belastning på kysttorsk.

Fisket vil hele tiden være preget av vandringsmønsteret til fisken. Fisket skjer erfaringsmessig til faste tider og på faste plasser fra Vardø til Træna.

- 6) Spørsmål 6 er delvis besvart i spørsmål 5, men det er også et poeng at andelen av tosk landet i region nordland sannsynligvis vil avta ved en omlegging av kvoteåret. Dette begrunnes med at fisket etter hyse og sei ofte er bedre lenger nord og at mange mellomstore og store kystfartøy dermed vil gå til Troms/ Finnmark for å få best mulig uttelling av dette fisket. Det er ikke overveiende sannsynlig at fordelingen mellom fartøystørrelser vil bli betydelig endret, men det er åpenbart at de minste fartøyene vil ha problemer med å skulle gå til Finnmark for å drive alternative fiskerier på høsten.
- 7) Som vi har vært inne på vil trolig en omlegging av kvoteåret bidra til at det blir landet mindre torsk i Lofoten. Samtidig er det trolig at landing av både torsk, hyse og sei (og andre arter) vil øke i de to nordligste fylkene. Fisket er uansett kvoteår, avhengig av fiskens vandringsmønster når det gjelder tilgjengelighet for den minste flåten.
- 8) Omlegging av kvoteåret vil definitivt endre både fangst og leveringsmønster over året. Dette er det gjort rede for under pkt. 5, 6 og 7.
- 9) Råstoff anvendelsen som konsekvens av et endret reguleringsår er det svært vanskelig å si noe om. Det er på det rene at tørrfiskproduksjonen vil avta dersom et mindre kvantum torsk blir landet i Lofoten. På sikt vil likevel etterspørselen av de forskjellige produkter være langt viktigere enn startdatoen for kvoteåret. Vi legger til grunn at kjøperne/ produsentene over tid vil tilpasse sin produksjon i forhold til kvoteåret og markedet.
- 10) Spørsmål 10 er diskutert under pkt. 4, 5, 6 og 7.
- 11) Bearbeidingen i Norge antar vi er bestemt i første rekke av arbeidskostnadene. Det er likevel sannsynlig at noe mer fisk vil kunne bli bearbeid dersom landingene blir mer spredt utover året og ikke som i dag da det landes 30- 40 000 tonn i Lofoten over noen få hektiske uker. Verdensmarkedet etterspør norsk fisk av god kvalitet. Norge er en av verdens tre største eksportører av sjømat.
- 12) Fiskeinnsatsen mot arter som blåkveite, steinbit, lange brosme, uer m.v. vil trolig øke som en følge av det å endre reguleringsåret. Etter som kvoteåret da starter uten et stort

torskefiske vil det for de fleste være aktuelt å delta i de mindre sesongfiskeriene og med noe torsk som ”bifangst”.

- 13) Kvotefleksibilitet innenfor dagens kvoteår vil neppe bidra i vesentlig grad til å avhjelpe de problemer som eksisterende kvoteår forårsaker. Selv ikke bifangstproblematikken vil bli løst uten at det innføres tidsbegrensninger knyttet til kvotefleksibiliteten.
- 14) Vi legger til grunn at alle fartøygrupper vil ha visse driftsfordeler med å kunne benytte kvotefleksibilitet/ kvotebank. Det er ofte vanskelig å fangste slik at en kommer akkurat ut på eget kvotetak. Kvotefleksibilitet/kvotebank vil bidra til at alle får mulighet til enten å ta med seg en liten restkvote til påfølgende år, eller til å overfiske egen kvote med en gitt andel. En slik ordning vil også kunne redusere behovet for å søke om tillatelse til bruk av leiefartøy ved havari av eget fartøy.
- 15) Etter vårt syn bør det tillates at restkvantum kan fiskes i det påfølgende reguleringsår, men det må selvsagt begrenses hvor stort kvantum det enkelte fartøy kan overføre fra et år til et annet. Vi har ikke noen formening om det bør etableres noen frister for å fiske et slikt overført kvantum. Vi antar at dette mer er å betrakte som et reguleringsteknisk spørsmål.
- 16) Fordelene med kvotebank er blant annet at rederiet ikke får inndragning når egen kvote overfiskes med noen hundre kilo. Det gir også større mulighet for å planlegge driften på noe lenger sikt. En ulempe kan for eksempel være at ordningen blir utnyttet av hele flåten når det er usikkerhet om prisfastsettelse i kommende periode. Dette kan bidra til en større forskyvning av landinger enn det som er ønsket.
- 17) Dersom målet med å endre reguleringsåret er å vri fiskeinnsatsen mer over fra torsk til sei og hyse vil en endring av kvoteåret til 1. Mai sannsynligvis gi et positivt bidrag for å nå et slikt mål. Om rederiene slutter seg til et slikt mål er en helt annen sak. For fiske etter nvg-sild, og etter sei med not vil en endring av kvoteåret ikke ha noen praktisk betydning.
Vi er usikker på om en endring av kvoteår til 1.mai vil ha en positiv effekt på den minste fiskeflåten som er avhengig av tilgjengelighet av fisk i sitt nærområde. Dersom kvotene er garanterte spiller dette kanskje ingen rolle, men dersom det blir 30% (som bifangst) som ikke blir garantert risikerer vi et konkurransefiske. De største båtene som er mer fleksible og utstyrt for å kunne drive fiske ut i havet og på andre steder langs kysten vil kanskje få en større fordel av dette?
- 18) Som vi har vært inne på tidligere er dagens bifangstordning av en slik karakter at den premierer de mest effektive fiskerne. De som avsetter et kvantum av egen kvote for å kunne drive alternative fiskerier vil være taperne etter som alle må avstå et kvantum til bifangstordningen. Uansett ser det ut for at et bifangstfiske fra 1. August eller 1. September i en viss utstrekning bidrar til å opprettholde aktiviteten i fiskeindustrien,

spesielt i de to nordligste fylkene. Seinotfisket og fiske etter nvg-sild ut over høsten gjør at fartøy med slik alternative fiskerier er avskåret fra å delta i bifangstfisket.

- 19) Ut fra et rettferdighetsprinsipp burde hvert enkelt fartøy pålegges å avsette kvantum til egen bifangst dersom det skal drives fiskerier som krever dette.
- 20) Periodisering er ingen god reguleringsordning. Lokale variasjoner i tilgjengelighet, værforhold med videre vil kunne bidra til at fartøy blir liggende uvirksomme i påvente av at ny periode og nytt kvantum skal kunne tas i bruk.
- 21) Det ser ikke ut for at struktureringen har hatt noen innvirkning på landingsmønsteret. Etter som kvoteåret er det samme og sesongfiskeriene drives som tidligere kan vi ikke se at struktureringen alene skulle kunne bidra til en slik endring.

Med hilsen

Janne Andersen
regiondirektør

Britt Hafsmo og Per Sagen
rådgiver